Në bazë të nenit 55 alinea 1 në Ligjin për organizimin dhe punën e organeve të drejtorisë shtetërore (" Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 dhe 51/11), si dhe në bazë të nenit 50 alinea 6 e Ligjit për arsim fillor (" Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë së Veriut" nr. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) Ministri i Arsimit dhe Shkencës solli program të shkurtuar mësimorë për lëndën mësimore HISTORI për vitin e III-rë të arsimit të mesëm gjimnazor

1. **Hyrje**

Programi i shkurtuar mësimorë për lëndën mësimore histori bazohet në qëllimet të parapara me programin për lëndën mësimore e cila realizohet në përputhje me planin mësimorë i miratuar për realizim në kushte të zakonshme.

Me programin e shkurtuar përcaktohen tema dhe njësi mësimore të caktuara të cilat duhet të realizohen në 159 ditë mësimore, me ç'rast respektohet fondi javor i orëve I përcaktuar në programin e rregullt, respektivisht lënda mësimore me 2 orë në javë respektivisht 64 orë në vit sipas programit të shkurtuar.

Mësimdhënësi gjatë planifikimit dhe realizimit të njësive mësimore sipas programit të shkurtuar udhëhiqet nga qëllimet, nocionet e caktuara, metodat dhe aktivitetet të përcaktuara në programin e rregullt mësimorë.

Qëllimet e mësimit të historisë në arsimin gjimnazor është që nxënësit të përvetësojnë dituri thelbësore, të sistemuara, të qëndrueshme dhe të verifikuara në mënyrë shkencore për të kaluarën dhe të tanishmen, të kontribuojë për të menduarit kritik dhe të zgjojë vetëdijen historike, në ndërtimin e sistemit të vlerave të sjelljes ndaj popullit dhe shtetit të vet, ndaj popujve dhe shteteve tjera ndaj asaj që përfaqson e arritur civilizuese në botë, si dhe të thelljë interesin për mësimin e mëtejshëm të ngjarjeve dhe proceseve historike.

1. **Pasqyra e temave dhe njësive mësimore**

Tema: Bota, Europa dhe Ballkani në Luftën e Parë Botërore 4+3=7

Tema realizohet me 4 orë mësimore për përmbajtje të reja + 3 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Evropa në fillim të shekullit XX
2. Lufta e Parë botërore
3. Revolucioni në Rusi dhe ndikimi I tij në Evropë
4. Popujt dhe shtetet ballkanike në Luftën e Parë Botërore
5. Shqiptarët në Luftën e Parë Botërore

6. Konferenca Paqësore e Parisit
7. ^ështja shqiptare në Konferencën Paqësore të Prisit

Tema: Maqedonia në Luftën e Parë Botërore 2+1=3

Tema realizohet me 2 orë mësimore për përmbajtje të reja + 1 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Maqedonia dhe çështja maqedonase në Luftën e Parë Botërore
2. ^ështja maqedonase në Konferencën e Paqës në Paris

Tema : Bota dhe Evropa ndërmjet dy luftërave botërore 2+1=3

Tema realizohet me 2 orë mësimore për përmbajtje të reja + 1 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Marrëdhëniet ndërkombëtare ndërmjet dy Luftërave botërore Меѓународните односи меѓу двете светски војни
2. Paraqitja e fashizmit, nacizmit dhe kriza e demokracisë qytetare

Tema : Ballkani ndërmjet dy luftërave botërore 4+3=7

Tema realizohet me 4 orë mësimore për përmbajtje të reja + 3 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Mbretëria SKS, Greqia, Bullgaria dhe Shqipëria ndërmjet dy luftërave botërore

2. Turqia bëhet republikë
3. Greqia dhe Bullgaria ndërmjet dy luftave botërore
4. Shqipëria nga viti 1919 deri në vitin 1924
5. Shqipëria nga viti 1925 deri në vitin 1939
6. Pozita e shqiptarëve në Mbretërinë SKS (Mbretërinë e Jugosllavisë) dhe Greqi
7. Jeta dhe kultura e shqiptarëve ndërmjet dy lutave botërore

Tema : Maqedonia ndërmjet dy luftave botërore 4+2=6

Tema realizohet me 4 orë mësimore për përmbajtje të reja + 2 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Maqedonia nën pushtetin e vendeve fqinje
2. Lëvizja nacionalçlirimtare maqedonase ndërmjet dy luftërave botërore
3. ^ështja maqedonase në politikën e Kominternës dhe partitë komuniste ballkanike
4. Mërgata maqedonase në vendet evropjane dhe tejoqeanike ndërmjet dy luftave botërore
5. Afirmimi i vetëdijes gjuhës dhe kulturës kombëtare maqedonase

Tema : Bota në Luftën e Dytë Botërore 3+2=5

Tema realizohet me 3 orë mësimore për përmbajtje të reja + 2 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Fillimi dhe rrjedha e Luftës së Dytë Botërore (1939 – 1941)

2. Operacionet ushtarake dhe formimi I Koalicionit antihitlerian Воените операции и формирањето на Антихитлеровата (1942-1945)
3. Operacionet përfundimtare dhe marrëdhëniet ndërmjet Fuqive të Mëdha (1944-1945)
4. Pasojat nga Lufta e Dytë Botërore dhe holokausti

Tema: Ballkani në Luftën e Dytë Botërore 3+2=5

Tema realizohet me 3 orë mësimore për përmbajtje të reja + 2 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Содржини:

1. Popujt ballkanikë në Luftën e Dytë Botërore (1939-1943)
2. Popujt ballkanikë në Luftën e Dytë Botërore (1943-1945)
3. Shqiptarët nën okupimin fshisto-nacist Албанците (1939-1944)
4. Lufta nacionalçlirimtare dhe antifashiste në Shqipëri (1939-1944)

Tema: Maqedonia në Luftën e Dytë Botërore 6+3=9

Tema realizohet me 6 orë mësimore për përmbajtje të reja + 3 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Okupimi dhe ndarja e Maqedonisë
2. Kryengritja LN^ dhe lufta antifashiste e popullit maqedonas në pjesën e Maqedonisë së Vardarit (1941-1943)
3. LN^ dhe Lufta antifashiste në pjesën e Maqedonisë së Vardarit (1943-1945)
4. LN^ dhe Lufta antifashiste (1943-1944)

5. Pjesëmarrja e Shqiptarëve në Luftën antifashiste në Maqedoni
6. Lëvizja nacionalçlirimtare dhe LN^ në pjesën e Maqedonisë së Pirinit dhe Egjeut në Luftën e Dytë Botërore
7. Arsimi, shkenca dhe kultura në LN^

Tema: Bota pas Luftës së Dytë Botërore 2+1=3

Tema realizohet me 2 orë mësimore për përmbajtje të reja + 1 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Marrëdhëniet ndërkombëtare në botë pas Luftës së Dytë Botërore
2. Krizat politico-ushtarake dhe formimi I marrëdhënieve të reja pas Luftës së Dytë Botërore
3. Ndruyshimet politico-ekonomike në botë pas viteve 60 të shekullit XX

Tema: Ballkani pas Luftës së Dytë Botërore 5+3=8

Tema realizohet me 5 orë mësimore për përmbajtje të reja + 3 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet :

1. Vendet ballkanike pas Luftës së Dytë Botërore
2. Lufta qytetare në Greqi dhe pasojat
3. Shqipëria në Luftën e Dytë Botërore
4. Zhvillimi dhe kriza e socijalizmit në shtetet ballkanike
5. Pozita e shqiptarëve në Jugosllavi dhe në Greqi (1945-1991)

6. Jeta dhe kultura e shqiptarëve në Luftën e Dytë Botërore

Tema : Maqedonia pas Luftës së Dytë Botërore 5+3=8

Tema realizohet me 5 orë mësimore për përmbajtje të reja + 3 orë për ushtrime dhe përsëritje. Ora mësimore është e planifikuar të zgjasë 30 minuta.

Përmbajtjet:

1. Maqedonia në periudhën e viteve 1945-1991
2. Krijimi i Maqedonisë së pavarur dhe të mëvetsishme.
3. Kisha orthodokse maqedonase, bashkësia islame dhe bashkësitë tjera fetare në Maqedoni
4. Arsimi shkenca dhe kultura
5. Pozita e maqedonasve në vendet fqinje
6. Mërgata në vendet fqinje, në evropë dhe vendet tejoqeanike

NGA 53 PËRMBAJTJET E PARASHTRUARA MËSIMDHËNËSIT NË PLANIFIKIMIN E TYRE VJETORË DHE TEMATIK NË MËNYRË OBLIGATIVE DUHET TI REALIZOJNË 40 PËRMBAJTJE

2. **Rekomandimet didaktike**

Mësimdhënësi mundet t'i zbatojë të gjitha metodat dhe teknikat mësimore të verifikuara në përputhje me qëllimet e definuara. Rekomandohet forcimi i sistemit të metodave problemore dhe krijuese , analitike-interpretative dhe integruese korelative. Msimdhënësi duhet të inicojë aktivitete të pavarura të nxënësve, t'i udhëheqë drejt mësimit të menduar receptive dhe të menduarit aktiv dhe ta korigjojë mësimin mekanik- receptive dhe mekanik aktiv.

Gjatë realizimit të programit të shkurtuar në lëndën mësimore në lëndën HISTORI të detyrueshëm për vitin I-rë, mbështetja themelore është programi i rregullt mësimorë (qëllimet konkrete, nocionet, aktivitetet dhe metodat e propozuara). Për realizimin e këtij programi nevojitet planifikimi i integruar respektivisht ndërlidhja e qëllimeve dhe përmbajtjeve si dhe planifikimi i mësimit me ndërlidhjen e mësimnxënies me përvojat e nxënësve. Për realizimin e lëndës mësimore, duhet të zbatohen forma dhe metoda interactive (tehnika e

mësimit dhe aktivitet). Nga metodat interaktive do zbatohet puna me grupe, diskutime, stuhi mendimesh, analiza e teksteve dhe dokumenteve, studim rasti, por edhe metoda tradicionale: ligjërata të shkurtëra dhe biseda të fokusuara. Rekomandimet për përdorimin e fondit të shkurtuar të orëve janë të dhëna si orientim së bashku me qëllimet dhe temat konkrete/ përmbajtjet shpërdarja e të cilave nuk është e kufizuar por mësimdhënësit i jepet hapsirë që shpërndarjen ta bëjë në përputhje me e ndryshme të cilat paraqiten gjatë realizimit.

Nxënësi duhet vazhdimisht të nxitet dhe motivohet që mësimin ta ndjekë në kontinuitet dhe në mënyrë aktive në përvetësimin e përmbajtjeve të reja , në zhvillimin e mendimit kritik gjatë të mësuarit, në zhvillimin e mundësive dhe aftësive të cilat janë të rëndësisë qenësore për ardhmërinë e jetës së tij.

Me rastin e shpërdarjes rrespektivisht rradhitjes së orëve lejohet kreativiteti dhe elokuenca e mësimdhënësit në realizimin e qëllimeve mësimore.

Kontrollimi i diturive të nxënësve duhet të zbatohet në të gjitha fazat e procesit mësimor, gjtë realizimit të përmbajtjes së re mësimore, gjatë përsëritjes, kontrollimit, sistematizimit, ushtrimeve dhe hulutimit. Kontrollimi realizohet me tehnika të ndryshme për punë me tekste historike, material ilustrues, analizë të pavarur të teksteve historike dhe ilustrimeve, interpretimi I dokumenteve historikedhe vlerësimi I interpretimeve të ndryshme. Gjatë ndjekjes dhe notimit zbatohen mënyra të ndryshme (kontrollimi me gojë dhe me shkrim, teste të diturisë, përpilimi i punëve seminarike, referate, aktivitete të nxënësve në orë mësimore etj.)

Mësimdhënësi do të përdorë mjete mësimore të cilat janë të përcaktuara me programin e rregullt mësimor.

4. **Normativi për kuadrin mësimorë**

Program i shkurtuar mësimorë e realizon mësimdhënësi në pajtim me normativin për kuadrin mësimorë të përcaktuar në programin e rregullt mësimorë.

Programin e shkurtuar mësimorë për lëndën mësimore HISORI për vitin III- rë në arsimin fillorë nëntëvjeçarë për vitin shkollorë 2020/2021 e miratoi

Ministri

Milla Carevska